

Festa de Sant Roc

Arenys de Mar

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Arenys de Mar

Coordenades:

Latitud: 41.580509074764
Longitud: 2.5494825839996
UTM Est (X): 462445
UTM Nord (Y): 4603300

Classificació

Número de fitxa 08006 - 399
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Manifestació festiva
Estil / època: Modern Contemporani
Segle XVII-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari Festa Patrimonial d'Interès Nacional
Generalitat i altres inventaris
Accés Obert
Ús actual: Lúdic/Cultural
Titularitat Pública
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dv., 21/04/2023 - 09:56

Descripció

La festa de Sant Roc és la festa major petita d'Arenys de Mar que s'origina amb un vot de poble per deslliurar-se de la pesta. Se celebra el 16 d'agost, diada de sant Roc.

De bon matí, els macips i macipes es troben per vestir-se i preparar el material. A les 8 del matí, just abans de sortir pels carrers i cases de la vila, fan l'ofrena i cantada dels goigs a l'església parroquial. El mossèn fa una benedicció i els macips prenen el compromís de renovar el Vot de Vila. A continuació, fotografia de família i de colles, repic de campanes i llançament de petards per despertar el poble i anunciar l'arribada de la festa.

La cercavila matinal comença a les 9h, les diferents colles, acompanyades amb flabiols i tamborins, recorren diferents zones d'Arenys. Moltes cases els ofereixen un petit refrigeri. També hi participen les captadores i els macipets, que recullen les almoines. A les darreries del segle XVIII, els macips, en sortir d'ofici, començaren a anar per les cases a fer la capta. Actualment, els macips, noies i nois fadrins de la vila, vesteixen de blanc, amb faixa vermella, polaines i picarols. Ruixen a tothom, de les cases on fan la capta i també als vianants i conductors, amb l'aigua perfumada de les almorratxes.

A la tarda, es fa la cercavila amb tots els macips i macipes, juntament amb els gegants i el bestiar festiu, que acompanyen les autoritats municipals de la Casa de la Vila a l'església Parroquial. Abans de la sortida de la plaça, es fa una ruixada a les autoritats que passen per un passadís que fan els macips i les macipes. L'Ofici Solemne en honor a Sant Roc i la renovació del Vot de Vila se celebra al vespre, a la parròquia de Santa Maria, amb l'administrador gros que en llegeix l'acta. Els macips hi participen des del presbiteri cantant els goigs quan els fidels besen la imatge del sant. La missa acaba amb una ruixada general, quan els macips surten corrents del temple. A continuació, a la plaça de l'Església l'Esbart Maragall balla la Dansa d'Arenys (ball de plaça típic d'Arenys de Mar, que es ballava durant les octaves de Corpus i que es va recuperar el 1949 per la festa major, i a partir del 1950 es va incloure a la festa de Sant Roc). En acabar es fa una ruixada general per acomiadar la festa.

El 14 i 15 d'agost s'organitzen diferents activitats lúdiques i culturals. El 15 a la nit, des del 2010, es representa en diversos punts de la vila l'espectacle *La Pesta*, que recrea l'epidèmia de pesta del segle XVI i la protecció de Sant Roc. El 14 d'agost a la nit, des de l'any 1996, s'organitza la cercavila nocturna de gegants.

Els macips, la dansa, la cercavila nocturna dels gegants o l'espectacle de la pesta, són elements destacables de la festa. El cant dels goigs de Sant Roc és un dels moments més emotius. Prèviament a la festa, s'organitza un taller per aprendre'ls i perfeccionar el cant.

L'augment de la població va deixar en mans dels mossos del poble la responsabilitat de fer la col·lecta, que abans es feia després de dinar. Els macips porten almorratxes guarnides amb alfàbrega i plenes d'aigua perfumada. Al segle XIX se'ls afegiren les captadores que recullen els diners amb barretines. Des del 2005, les noies també poden ser macipes.

L'Ofrena a Sant Roc és un acte litúrgic presidit pel rector, que s'inicia amb l'entrada dels macipets amb les alfàbregues que ofereixen al sant. Darrere un parell de macips entren acompanyats pels flabiolaires, la bandera de la confraria que queda col·locada a l'altar. L'acte compta amb cant de salms, lectures i pregàries que evoquen el paper dels macips com a enviats a fomentar la pau i la fraternitat entre els arenyencs. El moment culminant és quan un macip, en nom del col·lectiu, fa el manifest per renovar el compromís dels joves a l'hora de mantenir la promesa popular i la festa. L'acte finalitza amb una benedicció abans de sortir pels carrers i cases de la vila.

Els organitzadors de la festa són el Patronat de Sant Roc d'Arenys de Mar (constituït com associació el 2006, substituint a la Junta Rectora que organitzava la festa des del 1972) i l'Ajuntament d'Arenys de Mar.

Antigament la confraria de Sant Roc era la responsable de l'organització.

Observacions:

Sant Roc és un sant de l'Església catòlica que va néixer a Montpeller, quan era regne de Mallorca, entre 1295 i 1350. A la mort dels pares va repartir els seus béns entre els pobres i va viatjar per Itàlia per tenir cura dels malalts de pesta; malaltia que va contraure. Però fou atès per un Àngel i un gos que li duia menjar i va superar la malaltia. Segons la Llegendà Àuria, els pares conciliaris que tornaven del Concili de Constança es van lliurar de contraure la pesta per intercessió de Sant Roc. Després d'aquest fet el seu culte es consolidà a Occitània i nord d'Itàlia i es difongué ràpidament durant la segona meitat del segle XV.

Als territoris de la corona catalanoaragonesa, el seu culte va arrelar amb força a partir de la segona meitat del segle XVI, afavorit per les onades migratòries d'occitans.

Història

El culte a Sant Roc arriba a Arenys de Mar des d'Occitània i per mar. L'any 1618, en Pere Mataró explicava que quan ell era petit hi havia hagut la pesta a Marsella i també a Barcelona. Llavors, uns marselesos portaren saques de cotó a Arenys, amb destinació a Barcelona, però s'hagueren de quedar a Arenys perquè a la capital hi havia la pesta. Les van desar durant uns mesos a ca n'Arquer. Al procedir d'un lloc empestat, la probabilitat de transmissió hauria estat molt alta. Al no produir-se aquesta afectació es va considerar que fou gràcies a la protecció de Sant Roc.

Les dades més precises de com se celebrava la festa de Sant Roc antigament són de l'any 1734, del llibre de comptes del consell de la Universitat, on s'esmenten les completes solemnes de sant Roc després de les segones vespres del 15 d'agost. El dia 16 hi havia l'Ofici Solemne i el rector, o bé el vicari, donaven l'aigua beneïda al batlle i als regidors quan entraven a l'església. Després del Glòria, els obrers i administradors sortints de la Confraria de Sant Roc, entregaven la bacina i les claus als administradors entrants. A la tarda, després de vespres, la processó que passava per la Riera i comptava amb assistència de la comunitat de preveres i de l'Ajuntament. Pagava les despeses la vila.

Al llarg dels temps el vot de vila se celebraria amb diferents intensitats. A finals del segle XVII, en el mateix moment que augmenta la població, la festa agafa més volada i esdevé la segona festivitat local. Al segle XX deixa de celebrar-se per la Guerra Civil i la part més popular de la festa pateix una davallada els anys de la postguerra. A partir dels anys 70-80 hi ha una revifalla amb un increment important de la participació.

Bibliografia

AMADES, Joan (1987) Costumari català. El curs de l'any. Barcelona: Salvat editors, vol. IV, pp. 850 i 851.

SALBANYÀ, Bernat i BAYES, Pilarin (2022). Petita història de Sant Roc. Arenys de Mar: Editorial Mediterrània.

Enllaços d'interès:

Patrimoni festiu de Catalunya

Tot es Mou_TV3

Sant Roc 2012

